

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:51

יציאת השבת: 17:51

י' שבט תשע"ה

גיליון מס' 202

שאלת אבירך וירגודך

שאלות ותשובות על הפרשה

עונג שבת

מטרת הצרות - לקרב את האדם לה'

"ופרעה הקריב... וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'" (יד, י). לפעמים רוצה הקדוש ברוך הוא שהאדם יתפלל לפניו מעומק לבו ויתחנן לפניו להושיעו, ובפרט אם אדם צדיק הוא, שכן "הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילתן של צדיקים" (יבמות סד).

ולכן מביא צרות ויסורים על האדם על מנת שיבין שהוא יתברך - הוא שהצילו עד עתה, וגידלו ורוממו, ואילו צריך הוא לייחס את כל טובותיו. ואם אינו עושה כן, הקדוש ברוך הוא גורם לו לעשות כן בעל כרחו.

וכן משמע מפסוק זה, "ופרעה הקריב" - שהקדוש ברוך הוא הביא צרה לעם ישראל שמלך מצרים הרשע רדףם על מנת להרגם, ודרשו חז"ל (שמות רבה כ"א, ה) כי פרעה בעצם קרב את לבבות בני ישראל לעשות תשובה על ידי שנלחצו ולא היה להם על מי להישען כי אם על אביהם שבשמים.

ואכן כך היה, וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' - שהבינו שהכל מאתו יתברך, ומה זאת עשה אלוקים לנו, שהתהפך לבבו של הרשע הזה, פרעה, שקודם מיהר את יציאתנו, ועתה רודף הוא אותנו, לכן התפללו וצעקו אל ה', וישמע ה' את קולם ויצילם מיד לוחציהם.

נועם התורה

1. מדוע לא הלכו בני בדרך הקצרה, שהיא דרך ארץ פלישתים? (י"ג, י"ז)
חשש הקב"ה שמא הם יראו מלחמות וירצו לשוב למצרים, לכן לקחם בדרך הארוכה.
2. מה פירוש המילה "חמושים"? (י"ג, י"ח, רש"י) 2 פירושים
א. חמושים בכלי זין, כלי מלחמה שאיתם נלחמו ישראל במדבר.
ב. אחד מחמשה מעמ"י זכה לצאת ממצרים, וכל השאר מתו במכת החושך.
3. מה לקח עימו משה ממצרים ומדוע? (י"ג, י"ט)
את עצמות יוסף כי יוסף השביע את בני" שיעלו עמהם את עצמותיו כשיצאו ממצרים.
4. כיצד ידעו בני" את הדרך במדבר? (י"ג, כ"א)
עמוד הענן היה מורה להם את הדרך, ועמוד האש היה מאיר להם אותה.
5. מה פירוש הפס' "ופרעה הקריב" מה הקריב? (י"ד, י', רש"י)
הקריב עצמו ונתאמץ להקדים עצמו לפני המצרים.
6. מה היתה תלונתם של בני" אל משה? (י"ד, י"ב)
האם בגלל שאין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר, אנחנו מעדיפים להמשיך להשתעבד במצרים מלמות במדבר.
7. מה ענה להם משה?
(י"ד, י"ג-י"ד)
תחכו ותראו את ישועת ה' שלא תראו את מצרים עד עולם וה' ילחם לכם ואתם תחרשו.
8. "דבר אל בני" ויסעו". בזכות אלו דברים נקרע לבני" הים? (י"ד, ט"ו, רש"י)
בזכות האבות, בזכות בני" עצמם ובזכות האמונה שהם האמינו בקב"ה ויצאו ממצרים.
9. למה נאמר "ויסע מלאך האלוקים" ולא מלאך ה'? (י"ד, י"ט, רש"י)
"אלוקים" זו מידת הדין. מלמד שהיו בני" נתונים בדין באותה השעה אם להינצל או להיאבד עם מצרים.
10. מה פירוש "ולא קרב זה אל זה כל הלילה"? (י"ד, כ', רש"י)
לא קרב מחנה מצרים למחנה ישראל.
11. מדוע הולך הקב"ה רוח קדים דווקא? (י"ד, כ"א, רש"י)
רוח קדים היא העזה שברוחות, ובעזרתה נפרע ה' מן הרשעים שנאמר "כרוח קדים אפיצם".
12. מדוע נאמר כל סוס פרעה הרי היו הרבה סוסים?
(י"ד, כ"ג, רש"י)
מלמד שכל הסוסים חשובים כסוס אחד לפני הקב"ה.
13. מה קרה למרכבות מצרים?
(י"ד, כ"ה, רש"י)
האש שרפה את הגלגלים ומרכבותיהם היו נגררות על הארץ והמצרים היו מתנענעים ואיברייהם מתפרקים.
14. "וינהגו בכבודות" מניין שה' התנהג עם מצרים מידה כנגד מידה? (י"ד, כ"ה, רש"י)
כמו שהם התנהגו עם בני" בכבודות שנאמר "ויכבד ליבו הוא ועבדיו" אף כאן ה' התנהג בהנהגה

"כי האדם עץ השדה"

מעשה באדם אחד שהיו לו ארבעה בנים, רצה האב שבניו יחכימו ולא ישפטו את הדברים הנקרים להם בחיים בצורה פזיזה ומהירה. מה עשה אותו אב? שלח את בניו אל עיירה רחוקה וציווה עליהם ללכת אל מתחת לגשר ולהתבונן בעץ הבודד הגדל שם ולחזור ולספר מה ראו.

הבן הראשון נשלח בחורף. הבן השני נשלח באביב. הבן השלישי נשלח בקיץ. הבן הרביעי נשלח בסתיו.

לאחר שחזרו כולם, אסף האב את ארבעת בניו וביקש מהם לתאר לו מה ראו. הבן הראשון

תיאר בפניו את העץ היבש המצולק והמכוער שראו עיניו. הבן השני תיאר את העץ מלא ניצנים ירוקים והרבה הבטחות מסתרות בהם. הבן השלישי לא הפסיק להתפעל ממראה העץ הפורח והמשכר בריח המתוק של הפריחה, - יופיו כבש אותי סיכם הבן. הבן הרביעי תיאר בפני האב את העץ הכורע תחת עומס הפירות הבשלים שכולם הבטחות ומימוש התקוות.

הקשיב האב לבניו ובאותה דממה שהם הקשיבו למוצא פיו פתח ואמר- כולכם צודקים, כל אחד מכם ראה את העץ עונה אחת מחייו, אבל עיניכם הרואות כי אי אפשר לשפוט את העץ ואיכויותיו על פי עונה אחת בלבד. אף האדם כך שהרי נאמר "כי האדם עץ השדה" מהות האדם וחיינו ניתנים למדידה רק כאשר הוא משלים את עונות חייו.

אם תוותרו על החורף, תפסידו את הבטחת האביב, היופי של הקיץ והציפייה לסתו. אסור לנו לתת שכאב של עונה אחת יהרוס את ייתר העונות, אין לשפוט את החיים על פי כאב של עונה אחת, תמיד, אבל תמיד בסוף העונה הקשה יבואו ימים טובים יותר שיגשימו עבורנו את ההבטחה והתקווה, סיכם האב דבריו.

יהודה עצבה

20. מדוע אמר משה "תביאמו" ולא תביאנו? (ט"ו, י"ז, רש"י) נתנבא משה שלא יכנס לארץ ולכן נאמר תביאמו.

21. מניין למדים שבהמ"ק למטה מכוון כנגד כסא הכבוד? (ט"ו, י"ז, רש"י ושפתי חכמים) מהפס' "מכון לשבתך פעלת" שבתך-זה בהמ"ק למטה, פעלת-זה כסא של מעלה.

22. אימתי יבנה ה' את בהמ"ק בשתי ידיו? (ט"ו, י"ז, רש"י) בזמן שה' ימלוך לעולם ועד, שכל המלוכה תהיה שלו.

23. מה מפרש התרגום אונקלוס "ה' ימלוך לעולם ועד"? (ט"ו, י"ח) שה' מולך וקיים לעד.

24. "בתופים ובמחולות". מהיכן היו להן תופים? (ט"ו, כ', רש"י) הצדיקות שבאותו הדור היו בטוחות שהקב"ה יעשה להם ניסים ולקחו עימהן תופים ממצרים.

25. איזה נס קרה במרה ואיזה הלכות למדו שם בנ"י? (ט"ו, כ"ה, רש"י) הנס שה' המתיק להם את המים ע"י ענף. למדו שם הלכות שבת, פרה אדומה ודינים.

26. מהי המצווה היחידה המופיעה בפרשה? (ט"ז, כ"ט) "אל יצא איש ממקומו ביום השביעי". מצוות לא תעשה, שלא ללכת בשבת מחוץ לתחום.

קשה וכבדה. 15. מה הפירוש "זה אלי ואנוהו"? (ט"ו, ב', רש"י)

זה אלי-שכבוד ה' נגלה עליהם והיו מראים אותו באצבע, ואנוהו-שהיו מספרים נוי ושבחו של ה' לבאי עולם.

16. מה הפירוש "ה' איש מלחמה ה' שמו"? 2 פירושים (ט"ו, ג', רש"י)

א. שלא נלחם בכלי זין אלא בשמו. ב. גם כשנלחם ונוקם באויביו מרחם על ברואיו חן אותם, לעומת מלך בשר ודם פונה עצמו מכל העסקים ולא יכול לעשות שני דברים יחד.

17. מהם הדימויים שמדמה משה את המצרים בטביעה בים סוף? (ט"ו, ה', רש"י)

קש- הרשעים עולים ויורדים כקש ומתענים עד טביעתם. אבן- הבינוניים כמו אבן התענו מעט. עופרת- הכשרים שבהם טבעו מיד כעופרת.

18. "תבלעמו ארץ". במה זכו המצרים ומדוע? (ט"ו, י"ב, רש"י)

זכו לקבורה בשכר שאמרו "ה' הצדיק".

19. "אז נבהלו אלופי אדום". ממה חששו שבנ"י יבואו לכלות אותם ולכבוש את ארצם.

הלימוד בעלון מוקדש במזל טוב להצלחת התאומות בתיה אורי ופליאה צילה בנות טליה אריאלה ולהצלחת יוסף בן אליהו ורוחמה גיטה בת ג'ורה

הלימוד בעלון מוקדש לעילוי נשמת חיים בן מרדכי ז"ל שרה בת דוד ז"ל גבריאל יוסף בן נעמי ז"ל